

ØVRE EIKER
KOMMUNE

JEG TRIVES - en handlingsplan for å sikre barna et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø

KOMPETANSE FOR FRAMTIDA

Barnehagene i Øvre Eiker

Handlingsplanen retter seg både til ansatte og barnas foreldre i * barnehage og har som formål å forebygge og stoppe mobbing, regulert etter Barneha­gelovens kap 8, §§ 41, 42 og 43.

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64#KAPITTEL>

Definisjon på mobbing

Mobbing av barn i barnehagen er handlinger fra voksne og/eller andre barn som krenker barnets opplevelse av å høre til, være en betydningsfull person for fellesskapet (Ingrid Lund)

Barneha­geloven beskriver krenkelser som; utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Krenkelser kan omfatte direkte handlinger og verbale uttrykk rettet mot barn, men også mer indirekte krenkelser som utestenging, isolering og baksnakking.

Planens formål:

- ✓ Barneha­gen forebygger, stopper og følger opp diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige samspillsmønstre.
- ✓ Sørge for at ansatte i barneha­gene handler raskt og riktig for å sikre at barna har det trygt og godt i barneha­gen.
- ✓ Alt arbeid har «Barns beste» som grunnleggende prinsipp
- ✓ Arbeidet med forebygging er systematisert.
- ✓ Alle ansatte utfører sin aktivitetsplikt.
- ✓ §43 pålegger en skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barneha­gen, krenker et barn. Dersom en som arbeider i barneha­gen, får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider i barneha­gen, krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende straks melde fra til barneha­gens styrer. Styreren skal melde fra til barneha­geeieren.

Vær oppmerksom hvis et barn

- ✓ Blir utestengt fra leken
- ✓ Ofte blir utsatt for sårende bemerkninger
- ✓ Gjentatte ganger blir gjort narr av og ydmyket
- ✓ Domineres av andre og dette er et mønster
- ✓ Blir dyttet, sparket, slått uten å kunne forsvare seg
- ✓ Har sår eller ødelagte klær uten å kunne forklare hvorfor
- ✓ Ofte er den siste som blir valgt til gruppelek
- ✓ Stadig holder seg til en voksen i utetiden
- ✓ Virker skremt og usikker
- ✓ Vegrer seg for å komme i barneha­gen

Dersom en eller flere av punktene over gjentar seg vil det være viktig å gjennomføre observasjon og som følge av den vurdere om det er behov for tiltak, hvor fokuset er at alle barn skal ha et trygt og godt barnehagemiljø.

Barnehagens ansvarsfordeling

Alle voksne; foreldre, ansatte i barnehagen og andre voksne har en etisk forpliktelse til å gjøre det vi kan for at mobbing ikke skal forekomme. Primært skal vi forebygge, sekundært gripe inn så tidlig som mulig.

- ✓ Styrer er ansvarlig for at alle kjenner handlingsplanen mot mobbing og har nok kompetanse til å vite hva man skal se etter og hvordan man skal handle. Planen må også drøftes i den enkelte barnehage slik at alle har felles forståelse for innhold og begreper.
- ✓ Ledergruppa for alle barnehager oppdaterer handlingsplanen ved behov.
- ✓ Pedagogisk leder er ansvarlig for at innholdet i planen følges opp.

Hovedmål for det psykososiale barnehagemiljøet - Barnets opplevelse:

Alle barn skal ha det trygt og godt i barnehagen

Delmål

1. De voksne er nære både fysisk og psykisk og sikrer at alle barna er inkludert i lek og aktivitet:

Slik arbeider vi forebyggende:

- ✓ Barna deles jevnlig inn i smågrupper med en voksen. Fokus på relasjoner og samtaler i naturlige, rolige og fokuserte situasjoner med en voksen.
- ✓ Barna opplever at personalet er sensitive i møte med hvert enkelt barn
- ✓ Barna opplever at personalet er tilstedeværende i leken.
- ✓ Personalet er «tett på» og viser tydelig tilgjengelighet, interesse og mulighet for hjelp til alle barn i lek og annen aktivitet.
- ✓ Personalet hjelper og støtter barn som ikke deltar i eller blir utestengt i lek, både ved å bli med som støtte og veileder i leken med andre, men også ved å tilby annen aktivitet med en voksen, hvis barnet i en gitt situasjon opplever det til det beste.

2. Alle barn opplever å bli møtt av forståelsesfulle voksne:

Slik arbeider vi forebyggende:

- ✓ Man blir møtt på en inkluderende måte når man kommer til barnehagen, slik at man føler seg velkommen og verdsatt.
- ✓ Barna oppfordres til å si ifra til de voksne, man gir ros/gode tilbakemeldinger på det å si ifra.
- ✓ Kjefting, trusler og sarkasme fra voksne skal ikke forekomme.

- ✓ Personalet er trygge og forutsigbare.
- ✓ Personalet følger opp barn som velger å leke alene.
- ✓ Vi gjennomfører barnesamtaler med alle barna i de to eldste aldersgruppene, hvor det stilles undrende og åpne spørsmål om barnets opplevelse av barnehagedagen.
Vi gjennomfører samtaler med de nest eldste barna våren det året de fyller 5 år. De eldste; høsten og våren siste året i barnehagen. Dette gir barna øvelse i å uttrykke hva de tenker, føler og opplever i en en- til en situasjon. De skal oppleve å bli lyttet til og tatt på alvor. Det er et hjelpemiddel for å gi de ansatte bedre innsikt i hvordan barna har det, hva barna selv mener og føler (eksempelvis bruke «Snakke med barn»).

3. Alle barn opplever vennskap:

Slik arbeider vi forebyggende:

- ✓ Barna utvikler med voksnes hjelp god lekekompetanse.
- ✓ Vi har fokus på å være venner.
- ✓ Alle barn skal inkluderes i felles opplevelser, aktivitet og lek på sine premisser.

4. Alle barn skal få hjelp til og trening i å håndtere egne og andres følelser:

Slik arbeider vi forebyggende:

- ✓ Vi har fokus på å sette ord på tanker og følelser slik at barna lærer å tolke andres verbale og nonverbale uttrykk og selv får et språk for å uttrykke sine tanker og følelser.
- ✓ Vi jobber med temaet følelser for å trene barnas evne til å gjenkjenne følelsesuttrykk.
- ✓ Personalet følger opp, støtter og veileder barna når konflikter oppstår.
- ✓ Vi har fokus på at involverte barn er delaktige i konfliktløsningen

5. Vi har fokus på å styrke hvert enkelt barns selvfølelse og robusthet:

Slik arbeider vi forebyggende:

- ✓ Hverdagen planlegges slik at barna jevnlig opplever gleden ved å mestre.
- ✓ Vi lytter til hverandre og reflekterer sammen med barna.
- ✓ Øve på å snakke og vise seg frem i større grupper/våge å ta plass.
- ✓ Barn får lov til å øve seg i å tåle motstand og nederlag innenfor trygge rammer – der de voksne er nærværende og støttende.

6. Vi tilbyr et rikt og variert lekemiljø:

Slik arbeider vi forebyggende:

- ✓ Leker og materiell er lett tilgjengelig. Barna opplever at de har medvirkning og kan velge.
- ✓ Leker og materiell er inspirerende og bidrar til å skape engasjement og samarbeidsvilje.
- ✓ Vi bruker mye gjenbruksmaterialer, dette er materialer som er kjønnsnøytrale og ikke definerte.
- ✓ Rommet skal fungere som en tredje pedagog.

Mål for det psykososiale barnehagemiljøet - Voksnes rolle:

Alle barn skal bli sett, hørt, forstått, respektert og føle seg anerkjent for den de er.

Ansatte som har følgende perspektiv STØRRE STERKERE KLOKERE GOD. (Barn er budbringere, område 4)

Barnas autonomi ivaretas gjennom ansatte som gir barna evne til å kunne håndtere egne følelser, og dermed sørger for at hvert enkelt barn blir:

- ✓ Sett
- ✓ Hørt
- ✓ Verdsatt
- ✓ Tatt imot
- ✓ Forstått
- ✓ Respektert

Tiltak:

- ✓ Jevnlig kompetanseheving for personalet.
- ✓ Jevnlige refleksjoner rundt hva er et godt psykososialt miljø, hva er krenkende atferd, hva er terskelen for å gripe inn og hva innebærer det?
- ✓ Personalet utvikler sin gjøre-kompetanse gjennom øvelser, tilbakemeldinger og refleksjon over egen praksis
- ✓ Hver avdeling drøfter og kartlegger jevnlig de voksnes holdning til enkeltbarn, som kan ha påvirkning på hvilke barn som blir sett av voksne og hvilke som ikke blir det. Et verktøy til hjelp i dette arbeidet kan være Kari Papes fargekartleggingsskjema. Dette verktøyet er spesielt godt egnet til å avdekke de «usynlige» barna.
- ✓ Personalet tar aktivt kontakt med alle barn i lek både ute og inne.
- ✓ Alle voksne er tydelige og utviser null - toleranse i forhold til ivaretagelse av barns beste.

Et tett og godt foreldresamarbeid:

Tiltak:

- ✓ Når personalet ser barn som blir krenket skal vi alltid ta det opp med foreldrene, både med foreldre til den som blir krenket og med den som krenker andre. Det gjennomføres foreldresamtale, der barnets trivsel/mistrivsel er tema. Her skal det utarbeides konkrete samarbeidstiltak (aktivitetsplan) mellom barnehagen og foreldrene. URT-møter kan være en arena for å drøfte tiltak.
- ✓ Foreldrene informerer personalet om de ser «hendelser/episoder» i barnehagen, eller barnet forteller noe hjemme.
- ✓ Mobbing og inkludering er tema i dialog med foreldre på foreldremøter og foreldresamtaler.
- ✓ Barnehagens rutiner for bursdagsinvitasjoner informeres om til alle foreldre. Bursdagsinvitasjoner leveres privat. Personalet er behjelpelig med å dele ut adresser, dersom alle foreldre har samtykket til det.

Foresatte kan drive forebyggende arbeid ved å:

- ✓ Være engasjerte i egne og andres barn
- ✓ Bygge relasjoner mellom barn også utenfor barnehagetiden.
- ✓ Hilse og prate med barn og foreldre du møter i barnehagen
- ✓ Støtte opp under barns vennskap ved å vise at du liker barnets venner og prater med dem
- ✓ Være gode rollemodeller, som snakker fordelaktig og positivt om andre barn og deres foreldre i barnas påhør
- ✓ Være bevisste på å omtale barnehagen positivt og ta opp eventuelle negative episoder direkte med personalet.

Mangfold i aktiviteter, materiell og leker:

- ✓ Kvaliteten i barnehagens leke – og læringsmiljø har betydning for barns trivsel, språkutvikling og utvikling av sosial kompetanse.
- ✓ Personalet har kompetanse om ulikt mangfold; kulturelt mangfold, likestilling og kjønnsproblematikk.

Fokus på fellesskap:

- ✓ Opplevelsen av å høre til og være betydningsfull er avgjørende for alle mennesker.
- ✓ Voksne tar initiativ til aktiviteter som inkluderer og gir fellesskapsfølelse.

Gode observasjoner og refleksjoner som forebyggende tiltak:

- ✓ Det rettes et særskilt blikk mot utenforskap i leken. Ansatte har kompetanse om barns ulike adgangsstrategier for å komme inn i etablert lek.
- ✓ Fokus på ansattes kompetanse i lekeutvikling.
- ✓ De voksne observerer og reflekterer over de uformelle samspillene mellom barn og voksne, for å sikre at det er trygghet i de sosiale relasjonene i barnehagen.
- ✓ Det innhentes bistand fra andre instanser ved behov.

Når krenkelser oppdages eller rapporteres om mellom barn eller grupper, skal det lages en plan ut fra følgende punkter:

- ✓ Hva skal observeres?
- ✓ Hvem skal observeres?
- ✓ Hvilke situasjoner skal observeres?
- ✓ Hvem skal foreta observasjonen?
- ✓ Hvor skal observasjonene foregå?
- ✓ Når skal observasjonene gjennomføres?
- ✓ Hvor lenge skal observasjonene foregå?
- ✓ Hvem skal vite om observasjonene?
- ✓ Hvordan skal dere dokumentere/nedtegne observasjonene?
- ✓ Hvem skal være med i analysene og drøftingene av analysene?

Observasjonene analyseres i lys av spørsmål som:

- ✓ Hvilke endringer må observasjonene føre til for barnet, barnegruppen, de voksnes tilstedeværelse, rutiner, foreldreinvolvering?
Tiltak videre:
- ✓ Innkalle til foreldresamtale.
- ✓ Utarbeide aktivitetsplan (se vedlegg) sammen med foreldre
- ✓ Oppfølging og evaluering av saken. Har barnet det bra nå?

Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn.

Tiltak:

- ✓ Dersom en som arbeider i barnehagen får mistanke om eller kjennskap til at en ansatt krenker et barn, skal den straks melde fra til barnehagens styrer
- ✓ Styrer skal melde fra til barnehageeieren
- ✓ Dersom en som arbeider i barnehagen får mistanke om eller kjennskap til at styrer krenker et barn, skal den straks melde fra til barnehageeieren direkte
- ✓ Undersøkelser og tiltak etter barnehagelovens § 42 skal iverksettes straks.

Skjemaene oppbevares i barnets mappe i sak/arkiv-system, og foreldre får kopi

Notat ved krenkelser/mobbing i barnehagen

Barnehagens navn	
Barnets navn	Fødselsdato:
Avdeling /Gruppe	
Bekymring meldes til	
Bekymring meldes av	
Dato for melding	
Hva dreier bekymringen seg om? (stengt ute av leken, blir ikke akseptert, får negative kommentarer, blir dominert, undertrykket, truet, slått, dyttet, herset med, hånt, krenket, latterliggjort, manipulert eller annet	
Hvordan ble bekymringen oppdaget?	
Annen faktainformasjon	

Observasjonslogg

✓ Hva skal observeres?
✓ Hvem skal observeres?
✓ Hvilke situasjoner skal observeres?
✓ Hvem skal foreta observasjonen?
✓ Hvor skal observasjonene foregå?
✓ Når skal observasjonene gjennomføres?
✓ Hvor lenge skal observasjonene foregå?
✓ Hvem skal vite om observasjonene?
✓ Hvem skal være med i analysene og drøftingene av analysene?

Hva har jeg sett/hørt	Hvem gjelder det	Når	Signatur

Aktivitetsplan

Barnehagens navn	
Barnets navn	Fødselsdato:
Avdeling /Gruppe	
Tilstede på møtet fra barnehagen	
Foreldre/foresatte som er tilstede	
Møtedato	
Barnehagen skal lage en skriftlig og konkret plan når det skal gjøres tiltak i en sak. Planen skal inneholde følgende:	
Hvilke problemer skal tiltakene løse (bakgrunn for aktivitetsplanen)?	
Hvilke tiltak har barnehagen planlagt?	
Når skal tiltakene gjennomføres?	
Hvem skal gjennomføre tiltakene?	
Når skal tiltakene evalueres? (Dato for neste oppfølgingsmøte)	

Underskrift ansatt

Underskrift foreldre